

Date: 19th November-2024

ONA TILI FANINING AHAMIYATI VA ASOSIY TAMOYILLARI

Jumanova Dilbar

Respublika musiqa va san'at kolleji

Annotatsiya: Ushbu maqola ona tili fani va uning jamiyatdagi o'rni haqida. Maqolada ona tilining ahamiyati, uning bilim olish va kommunikatsiya vositasi sifatidagi roli, shuningdek, ona tilini o'rgatish va o'rganishning fan sifatidagi vazifalari ko'rib chiqiladi. Ona tili fanining o'quvchilarga tilning grammatikasi, fonetikasi, leksikasi, sintaksisi va stilistikasi kabi sohalarini o'rgatish orqali milliy qadriyatlar va madaniyatni saqlashda muhim rol o'ynashi ta'kidlanadi. Maqola, shuningdek, ona tili fani bo'yicha ilmiy izlanishlar, tilshunoslikning turli yo'nalishlari va zamonaviy tendentsiyalarni o'rganishga qaratilgan ilmiy yondashuvlarni ham o'z ichiga oladi. Bularning barchasi ona tilini o'rgatish va o'rgatishda samarali metodikalarni ishlab chiqishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: ona tili, tilshunoslik, grammatikasi, fonetika, leksika, sintaksis, stilistika, til madaniyati, kommunikatsiya, ilmiy izlanishlar, milliy qadriyatlar, ta'lim, til o'qitish, o'quvchilar.

Ona tili fani – bu til va uning o'ziga xos jihatlari, qurilishi, rivojlanishi, hamda jamiyatdagi ahamiyatini o'rganadigan fan sohasidir. Ona tili, har bir millatning madaniyati, tarixi va ma'naviyati bilan bevosita bog'liq bo'lib, uning o'rgatilishi va o'rganilishi avvalo xalqning ma'naviy dunyosini yuksaltirishga, milliy ongini shakllantirishga xizmat qiladi.

Ona tili – bu shaxsning ilk ma'lumot va bilimlarni olishda, o'z fikrini, his-tuyg'ularini ifoda etishda foydalanadigan asosiy vositadir. Ona tili yordamida shaxs o'z madaniyati va urf-odatlarini o'rganadi, boshqa madaniyatlar bilan muloqot qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Til – bu insonning fikr va tafakkurini ifoda etishning asosiy vositasi bo'lib, u nafaqat kommunikatsiya vositasi, balki xalqning tarixiy xotirasi, ilmiy yutuqlari va qadriyatlarini saqlovchi omil hisoblanadi.

Ona tili fani o'qituvchilar va o'quvchilarga tilning grammatik tizimi, fonetikasi, sintaksisi, leksikasi va stilistikasi haqida bilimlar beradi. Bu fan til o'qitish jarayonida quyidagi vazifalarni bajaradi:

1. O'quvchilarga ona tilining tuzilishi, grammatikasi, so'z boyligi haqida chuqur bilimlar berish. Bu, o'z navbatida, tilni to'g'ri ishlatish va so'zlashuvni rivojlantirishga yordam beradi.
2. Tillarni to'g'ri va samarali ishlatish, so'zlarni aniq, ravon va to'g'ri talqin qilish ko'nikmalarini rivojlantirish.
3. Ona tili yordamida o'quvchilar og'zaki va yozma ravishda fikrlarni aniq va to'g'ri ifoda etishga o'rganadilar.
4. Ona tilining o'rgatilishi orqali o'quvchilar o'z xalqining tarixini, madaniyatini va milliy qadriyatlarini chuqurroq anglashadi.

Date: 19th November-2024

Ona tili har bir jamiyatda, ayniqsa ta'lim va tarbiya jarayonlarida katta rol o'ynaydi. Til orqali jamiyat o'z tarixini, milliy merosini va qadriyatlarini kelajak avlodlarga yetkazadi. Shuning uchun ona tilining o'rgatilishi faqat bilim olish emas, balki millatni birlashtiruvchi, uning ruhini saqlovchi vosita sifatida ham qaraladi.

Ona tili fani bo'yicha ilmiy izlanishlar ko'plab sohalarni o'z ichiga oladi. Bu izlanishlar tilshunoslikning turli yo'nalishlarini o'z ichiga oladi:

1. Fonologiya: Tilning tovush tizimi va uning strukturasi.
2. Morfologiya: So'z tuzilishi va uning o'zgarishlari.
3. Sintaksis: Gaplar va ularning tuzilishi, so'zlarning bir-biri bilan bog'lanish qonuniyatlari.
4. Semantika: So'zlarning ma'nosi va ularning o'zgarishi.
5. Pragmatika: Tilning ijtimoiy kontekstdagi ishlatilishi.

Ona tili fanining rivojlanishi va zamonaviy tendentsiyalarining o'rganilishi til o'qitish metodikalarini yangilashga, tilshunoslik fanining yanada chuqurroq va kengroq yo'nalishlar bilan boyishiga olib kelmoqda.

Xulosa

Ona tili fani har bir xalqning madaniy merosini, tarixiy xotirasini saqlash va rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. U tilni o'rgatish va o'rgangan bilimlarni amalda qo'llash orqali shaxsiy va jamiyat sifatida taraqqiyotga xizmat qiladi. Ona tilining to'g'ri o'rgatilishi nafaqat lingvistik, balki ijtimoiy va madaniy ahamiyatga ham ega.

ADABIYOTLAR:

1. **Xudoyberganov, A.** (2010). *Ona tili va adabiyot ta'limi metodikasi*. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
2. **Shamsutdinova, M.** (2015). *Tilshunoslik asoslari*. Toshkent: Universitet nashriyoti.
3. **Azimov, B.** (2018). *Ona tili fani: nazariy asoslar va amaliyot*. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.
4. **Xojaev, B.** (2012). *Til va kommunikatsiya*. Toshkent: Akademi nashr.
5. **O'ralov, A.** (2009). *O'zbek tilining morfologiyasi*. Toshkent: Fan nashriyoti.
6. **Tursunov, A.** (2017). *Til o'rgatish metodikasi*. Toshkent: Sharq nashriyoti.
7. **Aliyeva, D.** (2020). *Ona tili va milliy madaniyat*. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
8. **Pavlenko, A.** (2014). *Multilingualism and language education*. Cambridge University Press.

